

Kvalitetssäkring vid Åbo Akademi

Ledningsgruppen för uppföljning och utveckling

4.4.2006

Presentationens indelning

- Utgångspunkter och målsättningar (sid. 3-5)
- Kvalitetssäkring, nuläge (sid. 6-8)
- Utvecklingsplaner (sid. 9-34)
 - I. Policy för kvalitet (sid. 9-10)
 - II. Ledning och uppföljning (sid. 11-25)
 - Nämnd för kvalitetssäkring och utvärdering (sid. 13)
 - Ledningsgrupp för uppföljning och utveckling (sid. 14-15)
 - Prodekanus roll och uppgifter (sid. 16-18)
 - Ansvarig vid fristående institution, roll och uppgifter (sid. 19-21)
 - Arbetsgrupp vid fakultet, roll och uppgifter (sid. 22-25)
 - III. Beskrivning av verksamheten (sid. 26-29)
 - IV. Studerandes roll (sid. 30-34)
 - Projektet Ansvar och initiativ (sid. 31)
 - Elektronisk kursutveckling (sid. 32-34)

Utgångspunkter

Externa orsaker till satsning på systematisering och dokumentering av utvecklingsverksamheten

- UVM:s tilldelning av medel på basis av kvalitet
 - Enheter för högkvalitativ utbildning
 - Kvalitetsuniversitet inom vuxenutbildningen
 - Betydelse vid utseendet av spetsenheter inom forskning?
- Utvärderingsrådets auditering (ekonomiska konsekvenser för universiteten oklara)
- Möjligheter att få projektf finansiering från UVM och Utvärderingsrådet
- Samarbetet med andra universitet (ex. joint degrees, studentutbyte)
- Marknadsföringen av ÅA (konkurrens om studerandena)

Utgångspunkter (forts)

Interna orsaker till satsning på systematisering och dokumentering av utvecklingsverksamheten

- bättre information (alla målgrupper)
 - bättre översikt (alla målgrupper men främst ledningen på olika nivåer)
- underlättar planering och ledarskap
 - ökad delaktighet
 - strategiskt beslutsfattande
 - minskade risker för organisationen

Målsättningar

På lång sikt

- Öka intresset bland personal och studerande för att utveckla universitetet
- kvalitetskultur ger bättre konkurrenskraft

På kort sikt

- Bygga upp en struktur som bevisar att vi uppnår Universitetslagens stipuleringar
- **delmål I**: Positiv bedömning i auditeringen
- **delmål II**: Enheter vid ÅA får kvalitetsenhetsstatus för perioden 2010-2012

Kvalitetssäkring, nuläge

Organisation

- Prorektor med ansvar för kvalitetssäkring
- Stöds av kvalitetsnämnd + koordinator
 - granskar främst grundutbildning/administration
- Dekanus/fakultetsrådet har ansvar för verksamheten på fakultetsnivå
 - 6 resp. 13 uppgifter i förvaltningsinstruktionen
 - fakulteten utser ämnesansvariga
- Ämnesrådslag
 - klara uppgifter enligt förvaltningsinstruktionen men fungerar det i praktiken?

Kvalitetssäkring, nuläge (forts)

Exempel på verksamhet

- MinPlan
 - information, studieplanering och handledning
- Externa utvärderingar av samtliga fakulteter
 - baserades inte på självutvärderingar
 - liten delaktighet vid enheterna
- Kurs i högskolepedagogik
- Lärcenter/lärocenter + fortbildning för personalen

Kvalitetssäkring, nuläge

Utveckling som påverkar området

- Minskad styrelse
 - borde öka möjligheterna till strategisk diskussion och linjedragning
 - rektorsnämnden upprätthåller dialogen mellan ledning och enheterna
- Individuellt lönesystem
 - utbildning av förmän
 - diskussion om och dokumentering av personalens arbetsuppgifter
- Produktivitetsprogrammet
 - antalet anställda spikas/minskas
 - elektroniska system tar över inom administrationen, insatser flyttas från förvaltning till analys av material från databaser

Utvecklingsplaner I

Policy för kvalitet och kvalitetssäkring

- **Satsning 2006:** UVM har beviljat medel för utvecklandet av en kvalitetshandbok
- Ett elektroniskt dokument (ramstruktur) som samlar informationen om ÅA:s verksamhet
- Skall göra det lättare för olika målgrupper att bekanta sig med bl.a. universitetets struktur, strategier, statistik, undersökningar och utvärderingar
- Skall redogöra för ÅA:s policy utgående från de kriterier som fastslås i ENQA:s riktlinjer
- Behov av kompletterande kvalitetshandböcker vid enheterna?

Policy för kvalitet (forts)

ENQA Standards and Guidelines for Quality Assurance:

Det rekommenderas att högskolornas kvalitetspolicy skall omfatta åtminstone

- fastställandet av förhållandet mellan utbildning och forskning
- strategierna/metoderna, med vilka man uppnår den kvalitet som man satt upp som mål
- organiseringen av kvalitetssäkringssystemet
- fastställandet av ansvaret för utbildningsenheterna, andra organisationsenheter och för personer vilka är engagerade i kvalitets-säkringen
- de studerandes deltagande i kvalitetssäkringen
- förfarandena för förverkligandet av kvalitetspolicyn, uppföljningen och granskningen.

Utvecklingsplaner II

Ledning och uppföljning

- Grundkrav för en trovärdig verksamhet:
 - hur ser ansvarsfördelningen ut i organisationen
 - hur övervakas verksamheten
- För universitetens del bestäms strukturerna i lagar och förordningar samt kompletteras genom instruktioner
- Universitetens autonomi ger ÅA ganska stor frihet att själv bestämma om hur verksamheten byggs upp

Ledning och uppföljning (forts)

- ÅA är en expertorganisation
 - Personalen har stark kompetens att utveckla och leda verksamheten
- Har lett till en uppsjö av sinnrika konstruktioner för att uppnå bästa möjliga resultat med tillgängliga resurser
- Organisationens förmåga att "upptäcka" och sprida kunskapen om existerande modeller är däremot inte lika god
 - Att stöda utvecklingen försvåras

Nämnd för kvalitetssäkring och utvärdering

- Nämnden är utnämnd tills vidare
- 11 medlemmar, prorektor (ordf.), 4 lärare, 3 admin. och 3 stud. Kvalitetskoordinatören fungerar som sekreterare
- Planerar och koordinerar ÅA:s verksamhet inom det givna ämnesområdet. Uttalar sig om områdets budgetanvändning
- Främst inriktat sig på grundutbildning och administration
- Ett förslag om att ägna mer uppmärksamhet åt forskningsområdet skall behandlas i nämnden 15.4.2006
 - temamöten om forskning
 - vid dessa möten deltar prorektor med ansvar för forskning samt inkallade representanter för doktoranderna

Ledningsgrupp (LUPP)

- Ledningsgruppen är utnämnd tills vidare
- Består av prorektor (ordf.), prodekaner och utnämnda ansvarspersoner vid de fristående institutionerna. Kvalitetskoordinatorn fungerar som sekreterare
- Avsikten med ett nytt forum
 - Att aktivera informationsutbytet mellan universitetsledningen och enheterna
 - Att förbättra genomslagskraften för rekommendationer utarbetade av prorektor eller kvalitetsnämnden

Om verksamhet inom LUPP

Förslag

- Prorektor fungerar som sammankallare
- Ett möte per period – fyra per läsår
- Ifall av förhinder skickas lämplig ersättare
- Protokollets innehåll och offentlighetsgrad?
- Innehållet för ett enskilt möte
 - Information om utvecklingen på ämnesområdet
 - Noggrannare redogörelser för utvecklingsverksamheten vid 2-3 enheter
 - Allmän diskussion om ÅA:s nuläge, utvecklingsbehov och förslag till projekt vid enheterna

Prodekanus roll

- Styrelsen och rektor har gett klartecken till att officiellt utveckla prodekanus roll vid fakulteten
- Dekanus och fakultetsrådet binds upp av specifika forsknings- och utbildningsfrågor samt ekonomiska frågor
- Tanken bygger på samma struktur som inom universitetsledningen. Ansvar för ett särskilt ämnesområde, **kvalitetssäkring och utvärdering**, tilldelas prodekanus.
- Betydelsen av den uttalade rollen beror på tidigare sedvänja inom fakulteten dvs. prodekanus engagemang i ledningen
- Behov av att förankra beslutet juridiskt?

Ledning och uppföljning (forts)

Prodekanus uppgifter

Förslag

- Stöda beredningen av ärenden i fakulteten rörande kvalitetssäkring
- Stöda utformningen av fakultetens inlägg om kvalitetssäkring inför resultatförhandlingarna med rektor
- Redogöra för fakultetens utvecklingsverksamhet vid ledningsgruppens möten
- Föra fram ämnenas förslag till utvecklingsprojekt vid ledningsgruppens möten

Prodekanus uppgifter

Förslag

- Följa upp och vid behov driva på processen då utvärderingar genomförs vid fakulteten
- Leda fakultetens arbetsgrupp för uppföljning och utveckling
- Fakultetens kontaktperson i uppföljnings- och utvecklingsfrågor, särskilt i samband med auditeringen

Ansvarig vid fristående institution

Ansvarspersonens roll

- Enheterna har en viktig ställning i skapandet av ett konkurrenskraftigt universitet
- Permanent ledarskap och därigenom klarare roller och kontinuitet
- Behovet att stöda ansvarspersonens funktion vid enheten beror på den utsedda personens placering i hierarkin

Ansvarig vid fristående institution

Förslag till uppgifter

- Ingå i gruppen som planerar enhetens verksamhet
- Delta i beredningen av enhetens inlägg till resultatförhandlingarna med rektor. Särskilt ansvar att beakta ämnesområdet 'uppföljning och utveckling'
- Redogöra för enhetens utvecklingsverksamhet vid ledningsgruppens möten

Ansvarig vid fristående institution

Förslag till uppgifter

- Föra fram enhetens förslag till utvecklingsprojekt vid ledningsgruppens möten
- Följa upp och vid behov driva på processen då utvärderingar genomförs vid enheten
- Kontaktperson i uppföljnings- och utvecklingsfrågor, särskilt i samband med auditeringen

Arbetsgrupp vid fakultet

Förslag till roll

- Stöda prodekanus
- Stöda ämnenas utveckling av i första hand utbildningen
- Ge personer med ett intresse för utvecklingsfrågor ett diskussionsforum vid fakulteten

Arbetsgrupp vid fakultet

Förslag till sammansättning

- Prodekanus fungerar som ordförande och sammankallare
- Fakulteten beslutar om sammansättning men det bör ingå lärare och studerande samt en extern medlem (från annan fakultet, institution eller särskild intressegrupp)
- System med roterande medlemmar mellan fakulteternas arbetsgrupper kunde införas för att uppnå spridning av god praxis mellan fakulteterna

Arbetsgrupp vid fakultet

Förslag till uppgifter

- Med stickprov följa upp resultaten av utvärderingar (kurser/block/utbildningsprogram osv.) vid ämnena
- Med stickprov bedöma ämnenas kursbeskrivningar
- Utforma rekommendationer om hur verksamheten vid det utvärderade ämnet kunde utvecklas

Arbetsgrupp vid fakultet

Förslag gällande verksamheten

- Gruppen sammankallas åtminstone en gång på hösten och en gång på våren
- Vid varje möte följer gruppen upp verksamheten vid ett ämne
- Skriver ett kort protokoll
 - Tidpunkt, plats och vem som deltagit i mötet
 - Vilket material som granskats
 - Numrerade rekommendationer
- Protokollets offentlighet
 - Skickas åtminstone till ämnet, fakultetsrådet och kvalitetsnämnden. Redogörs för i fakultetens inlägg till resultatförhandlingarna med rektor. ÅA:s "intranet" när det införs?

Utvecklingsplaner III

Beskrivning av verksamheten

- Bolognaprocessen har lyft fram begrepp som jämförbarhet, genomskinlighet och trovärdighet
- Oberoende observatörers granskning av verksamheten förutsätter att informationen finns tillgänglig i skriftlig form
- Svårigheten är att bedöma vad som är tillräcklig dokumentation.
- Att beskriva verksamheten och dess utvecklingsplaner förutsätter arbetsinsatser, främst i startskedet men för att vara aktuella krävs en genomgång varje år.

Processer vid förvaltningen

- UVM:s projektmedel har möjliggjort anställandet av Lena Nybond för 2006
- En av hennes uppgifter är att beskriva olika processer vid förvaltningen
- En del av materialet finns redan framställt men måste bindas ihop till ett elektroniskt dokument

Processer vid förvaltningen

- Projektet startar med forskningsadministrationen
- En avsikt är att beskriva verksamheten
 - målsättningar
 - tillämpningsområde
 - definitioner
 - metoder
 - ansvarsfördelning
- En annan målsättning är att schematiskt visa hur processer genomförs vid administrationen (organogram)
 - vilka skeden består en enskild process av?
 - vem utför vilka skeden?
- Projektets långsiktiga slutmål beskrivs på sid. 4

Processer vid enheterna

- Enheternas verksamhet har egna processer som inte täcks av Nybonds arbete. Därför blir det aktuellt att granska dokumentationen i något skede. Mängden reformer vid ÅA måste beaktas. Allt beror i sista hand på ÅA:s tidpunkt för auditering
- Fördelar med att ha beskrivna processer
 - information för nyanställda
 - stöd för enhetens ledning, speciellt vid fakulteterna där ledarskapet cirkulerar
 - stöd vid enheternas utvecklingsdiskussioner
 - möjlighet att få fram gömd kunskap (utgör pensioneringarna en fara för ÅA?)

Utvecklingsplaner IV

Studerandes roll

- Universiteten är resultatansvariga för utbildningen
- Studerandena har ansvaret för sitt lärande
- Ett lyckat slutresultat kräver motiverade studerande med kapacitet att klara av universitetsstudier och en ändamålsenlig, välplanerad utbildning
- Två projekt inriktade på studerandenas roll utvecklas som bäst i kvalitetsnämnden
 - Ansvar och initiativ, studerandes roll i kvalitetssäkringssystemet
 - Ett elektroniskt utvärderings/responssystem för ÅA

Ansvar och initiativ

- Avsikten är att alla nya studerande skall informeras om vikten av kvalitetssäkring och utvärdering.
- Ansvaret skall betonas. Reflektiva kursutvärderingar och delaktighet i utvecklingsarbetet ingår i studerandenas uppgifter.
- Den andra målsättningen gäller motivation. Hur skall man lyckas upprätthålla förtroendet för utvärdering som metod? En stark tro på möjligheten att kunna påverka sin omgivning är en egenskap en utexaminerad från ÅA borde inneha.
- Metoder och material skall utvecklas i samarbete med bl.a. studierådgivarna vid lärcentret.
- 40 000 € utlovas för det treåriga projektet i UVM:s förslag till resultatavtal 2007-2009

Elektroniskt utvärderingssystem

- Kommer att ingå som en del i MinPlan
- Baserar sig på en modell utvecklad vid Helsingfors universitet
- Dröjsmål då andra delar i MinPlan har uppehållit arbetskraften vid företaget Cerion
- Start i december 2005. Planeringen färdig på papper. Första elektroniska versionen färdig för testning vid fakulteterna i början av hösten
- Avsikten är att ta i bruk systemet från årsskiftet.

Elektroniskt utvärderingssystem

- Studerandena ges möjlighet att anonymt utvärdera samtliga kurser de deltagit i
- Vissa frågor ingår i alla kursutvärderingar gällande grundutbildning (fastställs av prorektor på rekommendation av kvalitetsnämnden)
- Fakultet och ämne kan också införa permanenta frågor för kurserna enheten erbjuder
- Statistiskt material är offentligt. Essäsvarens tillgänglighet begränsas?

Elektroniskt utvärderingssystem

- Läraren har möjlighet att bygga egna utvärderingar, utnyttja färdiga mallar eller söka frågor i arkiv
- Systemet ger möjlighet att utveckla utvärdering av helheter (ex. kandidatutbildningen)
- Avsikten är även att använda systemet för t.ex. socialt inriktade studentspeglar och enkäter till utexaminerade
- En tidtabell för andra typer än kursutvärderingar måste byggas upp för att få en balans. Utvärderingar gjorda av t.ex. ämnen eller forskare kan endast ske i begränsad utsträckning

